

Sygn. akt II Ca 1001/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2023 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Maria Antecka

Protokolant: prot. sąd. Anna Szymanowicz

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2023 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa K. K. (1)

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Pile

z dnia 29 marca 2022 r.

sygn. akt I C 591/20

1. oddała apelację,
2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki 1800 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Maria Antecka

UZASADNIENIE WYROKU

Sądu Okręgowego w Poznaniu z 17 stycznia 2023 r.

W sprawie z powództwa K. K. (2) przeciwko (...) S.A. w W., o zapłatę 12200 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 22.09.2020 do dnia zapłaty, Sąd Rejonowy w Pile w wyroku z 29 marca 2022 r. (I C 591/20):

- w punkcie 1. zasądził od pozwanego na rzecz powódki 12200 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 22.09.2020 do dnia zapłaty,
- w punkcie 2. zasądził od pozwanego na rzecz powódki 4367 zł tytułem kosztów procesu.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając sądowi rejonowemu:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art.233§1 k.p.c. przez dowolną ocenę materiału dowodowego dotyczącą ustalenia pasa eksploatacyjnego wskazanego w opinii biegłego sadowego z dziedziny gazownictwa

przygotowanej na potrzeby ustanowienia służebności przesyłu, a nie wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości,

2. naruszenia przepisów prawa materialnego tj.:

a.) art.224§2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie złej wiary pozwanego,

b.) art. 7 w zw. z art.6 k.c. poprzez ustalenie złej wiary pomimo dostatecznego nieudowodnienia tej okoliczności przez powoda

c.) §110 pkt 1 w zw. z Załącznikiem nr 2 Tabela 3 Rozporządzenia Ministra Gospodarki 26 kwietnia 2018 w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz.U. 2013, poz.640) poprzez przyjęcie pasa bezumownego korzystania odpowiadającemu strefie kontrolowanej o szerokości 8 m tj. po 4 metrów na stronę od osi gazociągu, podczas gdy Załącznik nr 2 Tabela 3 do Rozporządzenia nie wskazuje strefy kontrolowanej dla gazociągów wybudowanych przed dniem 12 grudnia 2001 lub dla których przed tym dniem wydano pozwolenie na budowę, jak w przypadku nieruchomości powoda, a zatem pas bezumownego użytkowania winien wynosić po 3 m na stronę od osi gazociągu.

Z uwagi na powyższe apelujący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwo w całości,

- ewentualnie o zmianę wyroku poprzez przyjęcie pasa bezumownego korzystania o szerokości 6 m, tj. po 3 m na stronę od osi gazociągu, a w konsekwencji zmniejszenie wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości,

- ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania apelacyjnego,

- o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie w pierwszej i drugiej instancji.

Powódka w odpowiedzi na apelację wniosła o:

- oddalenie apelacji,

- zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą według norm przepisanych.

Sąd okręgowy zważył, co następuje:

Sąd rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, stąd sąd okręgowy uznaje je za własne.

Jedyny zarzut apelacji dotyczący naruszenia prawa procesowego, a mianowicie zarzut naruszenia art.233§1 k.p.c. odnosił się do dowolnej oceny materiału dowodowego, dotyczącej ustalenia pasa eksploatacyjnego wskazanego w opinii biegłego sądowego z dziedziny gazownictwa, przygotowanej na potrzeby ustanowienia służebności przesyłu, a nie wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości. Uzasadnienie apelacji co do tego zarzutu ograniczało się do stwierdzenia, że biegły ustalił szerokość pasa eksploatacyjnego na potrzeby ustanowienia służebności przesyłu, a nie wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości oraz że nie ustosunkował się w opinii uzupełniającej do zarzutów pozwanego co w rezultacie nie może świadczyć, że opinia ta została sporządzona w sposób precyzyjny, kompletny i z należyłą starannością.

Należy w tym miejscu podkreślić, że biegły z dziedziny gazownictwa sporządził opinię główną, zgodnie z tezą dowodową zawartą w postanowieniu sądu rejonowego z 18 marca 2021 r. (k.229 - na okoliczność czynności eksploatacyjnych podejmowanych przez pozwanego względem gazociągu przebiegającego przez nieruchomość

powódki oraz szerokości pasa eksploatacyjnego niezbędnego do wykonywania czynności i szerokości pasa eksploatacyjnego niezbędnego do faktycznego korzystania z przedmiotowego gazociągu), a pełnomocnik pozwanego otrzymał odpis tego postanowienia i co do zakresu tezy dowodowej zastrzeżeń nie złożył. Faktem jest, że w opinii głównej, odpowiadając na tezę dowodową, biegły wskazał metodologię obliczania ogólnych zasad ustalania wynagrodzenia za służebność przesyłu, jak również w innych fragmentach opinii odnosił się do służebności przesyłu, ale w opinii uzupełniającej wyraźnie wskazał, że opiniował w związku z tezą dowodową sądu (zaprezentowaną wyżej). W opinii uzupełniającej biegły odniósł się też do dokumentu, na który powoływał się pełnomocnik pozwanego w zastrzeżeniach do opinii głównej, a mianowicie do dokumentu (...), wskazując, że jest to wewnętrzny dokument pozwanej spółki, który był analizowany przez biegłego przy sporządzaniu opinii głównej.

Pozwany składając w toku postępowania przed sądem rejonowym zastrzeżenia do opinii głównej biegłego z dziedziny gazownictwa, wywodził, że pas bezumownego korzystania

z nieruchomości winien odpowiadać w istocie powierzchni pasa eksploatacyjnego (k.3 pisma datowanego 31.05.2021). Jest to jednak zgodne z twierdzeniami biegłego z opinii głównej, który wyraźnie wskazał, że uwzględni szerokość pasa eksploatacyjnego, a w punkcie 6.2. opinii wymienił czynności eksploatacyjne podejmowane przez uczestnika względem gazociągu.

W istocie pozwany kwestionował szerokość tego pasa, wywodząc że winna ona wynosić 6 m, a nie 8 m przyjęte przez biegłego. Przyjmując taką szerokość pasa eksploatacyjnego biegły odwołał się jedynie pomocniczo do Załącznika numer 2 Tabeli 3 Rozporządzenia Ministra Gospodarki 26 kwietnia 2013 w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać sieci gazowe - Dz.U. 2013, poz.640 (wskazując, że dotyczy to gazociągów wybudowanych od dnia 12 grudnia 2001 r. do dnia wejścia w życie rozporządzenia lub dla karych w tym okresie wydano pozwolenie na budowę), gdzie co prawda użyte jest pojęcie „strefy kontrolowanej”, ale określona została szerokość tej strefy w zależności od średnicy gazociągu, przy czym szerokość 6 m przewidziana jest dla gazociągów o średnicy powyżej 150 DN do DN 300, a 8m dla gazociągów o średnicy powyżej 300 DN do 500 DN łącznie. Natomiast średnica gazociągu na nieruchomości powódki wynosi DN 350. Biegły w opinii wyraźnie wskazał, że szerokość pasa eksploatacyjnego 8 m jest właściwa dla sprawy sporu - czyli rurociągu o średnicy DN 350. W piśmie kwestionującym opinię biegłego nie zostały podniesione przez pozwanego żadne argumenty, dlaczego właściwa byłaby szerokość pasa eksploatacyjnego 6 m, poza gołosłownym odwołaniem się do szerokości pasa,

z którego pozwany korzystał w przeszłości bez tytułu prawnego oraz do dokumentu (...), co do którego biegły w opinii uzupełniającej wskazał, że jest to wewnętrzny dokument pozwanej spółki, który był analizowany przez biegłego przy sporządzaniu opinii głównej. W odniesieniu jeszcze co do zastrzeżeń w zakresie opinii biegłego z dziedziny gazownictwa podnoszonych przez pozwanego przed sądem rejonowym warto odwołać się do wyroku Sądu Najwyższego z 7 lipca 2017 – V CSK 636/16, gdzie wyrażono pogląd, że roszczenie za wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości kierowane przez właściciela przeciwko przedsiębiorcy przesyłowemu powinno obejmować taki sam teren jak wynagrodzenie z ustanowienie służebności. Granice przedmiotowe korzystania nie ulegają bowiem zmianie, powstaje tylko tytuł prawny.

W tym kontekście należy przypomnieć, że w sprawie II Ca 1287/19, która dotyczyła ustanowienia służebności przesyłu co do przedmiotowego gazociągu na nieruchomości powódki przyjęto szerokość pasa gruntu, na którym uczestnik (w niniejszej sprawie pozwany) może korzystać

z nieruchomości wnioskodawczyni (w niniejszej sprawie powódki) wynosi 8 m (okoliczność znana sądowi okręgowemu z urzędu – postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z 28 stycznia 2020 r. - II Ca 1287/19).

W konkluzji zarzut apelacji odnoszący się do opinii biegłego z dziedziny gazownictwa, z uwzględnieniem zarówno treści zarzutu, jak i jego uzasadnienia należy uznać za niezasadny.

Niezasadne były zarzuty naruszenia prawa materialnego tj. art.224§2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie złej wiary pozwanego oraz art. 7 w zw. z art.6 k.c. poprzez ustalenie złej wiary pomimo dostatecznego nieudowodnienia tej okoliczności przez powoda. Powódka już w pozwie powoływała się na fakt, że pozwany jako przedsiębiorca winien wiedzieć, że korzysta

z cudzej własności i jest zobowiązany do zawarcia odrębnej umowy, czy ponoszenia opłat. Pozwany, w odpowiedzi na pozew, przytoczył szeroką argumentację co do poniesionego zarzutu nabycia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (która to argumentacja nie jest już podnoszona w apelacji), natomiast krótko stwierdził, że powódka chcąc wyrzucić zamierzone skutki prawne i uzyskać wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z przedmiotowej nieruchomości powinna udowodnić złą wiarę pozwanego, czego nie uczyniła.

W odpowiedzi na tę argumentację powódka w piśmie datowanym 5 listopada 2020 r. powołała się na to, że pozwany jako przedsiębiorca winien wiedzieć, że korzysta z cudzej nieruchomości i że nie posiadał do czasu ustanowienia służebności przesyłu tytułu prawnego do nieruchomości.

W tym zakresie powołała się na orzeczenie Sądu Okręgowego w Poznaniu z 28 stycznia 2020 r. – II Ca 1287/19 w przedmiocie ustanowienia służebności przesyłu na nieruchomości stanowiącej własność powódki za jednorazowym wynagrodzeniem i wywodziła z tego a contrario, że do czasu ustanowienia służebności przesyłu nie istniało analogiczne uprawnienie pozwanego (uczestnika postępowania w sprawie II Ca 1287/19) wywodzone z innego źródła i że w ramach niniejszego postępowania sąd nie może poczynić odmiennych ustaleń w przedmiocie braku posiadania przez pozwaną tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości stanowiącej własność powoda niż to uczynił Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie II Ca 1287/19. Do tych twierdzeń pozwany już się nie odniósł, a w konsekwencji ich nie zakwestionował.

W tym kontekście uznać należy, że doszło do obalenia domniemania dobrej wiary poprzez wykazanie, że pozwany, którego dobra wiara była kwestionowana, o rzeczywistym stanie rzeczy – braku tytułu do korzystania z nieruchomości pozwanej mógł (powinna) wiedzieć, przy zachowaniu należytej staranności, której nie zachował. Marginalnie tylko można zauważyć, że nie zasługują na aprobatę rozważania sądu rejonowego w zakresie ciężaru dowodu w kontekście art. 7 k.c.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia prawa materialnego w postaci §110 pkt 1 w zw. z Załącznikiem nr 2 Tabela 3 Rozporządzenia Ministra Gospodarki 26 kwietnia 2018 w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz.U. 2013, poz.640) poprzez przyjęcie pasa bezumownego korzystania odpowiadającemu strefie kontrolowanej o szerokości 8 m tj. po 4 metrów na stronę od osi gazociągu, podczas gdy Załącznik nr 2 Tabela 3 do Rozporządzenia nie wskazuje strefy kontrolowanej dla gazociągów wybudowanych przed dniem 12 grudnia 2001 lub dla których przed tym dniem wydano pozwolenie na budowę, jak

w przypadku nieruchomości powódki, sąd okręgowy zauważa, co zostało wyżej wskazane, że biegły z dziedziny gazownictwa odwołał się do tego rozporządzenia jedynie pomocniczo. Nie można wywodzić z faktu, że rozporządzenie nie odnosi się do przedmiotowego gazociągu (który – co nie było kwestionowane - został wybudowany w innej dacie niż ramy czasowe obowiązywania rozporządzenia, jak zdaje się to czynić apelujący, że szerokość pasa eksploatacyjnego wynosić ma 6 m, a nie 8 m jak przyjął to biegły. Sąd okręgowy powołuje się

w tym miejscu na pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w postanowieniu z 14 kwietnia 2021 r. – V CSKP 32/21 (co prawda w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu, ale w ocenie sądu okręgowego niewątpliwie pomocniczo można oprzeć się na tym poglądzie także w niniejszym postępowaniu), że określenie strefy eksploatacyjnej, czyli pasa wzdłuż szlaku przyszłej służebności, w którym przedsiębiorca przesyłowy będzie uprawniony wykonywać czynności kontrolne, konserwatorskie i interwencyjne potrzebne do zapewnienia funkcjonowania należących do niego urządzeń (...) niewątpliwie wymaga wiadomości specjalnych. Tymczasem pozwany, po sporządzeniu przez biegłego z dziedziny gazownictwa opinii uzupełniającej, poza złożeniem pisma w którym zawarł twierdzenie o kwestionowaniu tej opinii, nie zgłosił wniosku dowodowego, który mógłby prowadzić do ustalenia do innej szerokości pasa eksploatacyjnego niż przyjął to biegły.

Wobec powyższego, na podstawie art.385 k.p.c. sąd okręgowy oddalił apelację jako niezasadną (punkt 1. wyroku).

W punkcie 2. wyroku orzeczono o kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym. Pozwany, jako przegrywający to postępowanie, zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, winien ponieść całość kosztów, zwracając powódce poniesione przez nią koszty. Na koszty powódki składa się jedynie wynagrodzenie jej pełnomocnika, ustalone

na podstawie §2 pkt 5 w zw. z § 10 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Maria Antecka